

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

Socjalizm będzie wolnościowy, albo nie będzie go wcale!

Wstęp do Wolnościowego Socjalizmu

Arthur Pye

Arthur Pye
Socjalizm będzie wolnościowy, albo nie będzie go wcale!
Wstęp do Wolnościowego Socjalizmu
19.07.2018 r.

[https://czarnateoria.noblogs.org/general/
socjalizm-bedzie-wolnosciowy-albo-nie-bedzie-go-wcale/](https://czarnateoria.noblogs.org/general/socjalizm-bedzie-wolnosciowy-albo-nie-bedzie-go-wcale/)
Oryginalnie opublikowane tutaj:
<https://blackrosefed.org/will-be-free-libertarian-socialism/>

pl.anarchistlibraries.net

19.07.2018 r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
Część 1: Wolność od Kapitalizmu	3
Socjalizm kontra Kapitalizm	3
Socjalizm a socjaldemokracja	4
Czy wolnościowy socjalizm nie jest oksymoronem?	5
Część 2: Wolność od władzy państwowej	5
Wolnościowy socjalizm a państwowy socjalizm	5
Socjalizm od dołu:	6
Socjalizm z góry:	6
Rewolucja a zmiana reżimu	7
Rosyjski przykład	7
Rewolucje socjalizmu wolnościowego	8
Część 3: Wolność od ucisku społecznego	8
Solidarność i kolektywna emancypacja	8
Władza a przywilej	9
Część 4: W praktyce: budowanie siły a przejmowanie władzy	9
Reprezentatywna polityka:	10
Akcja bezpośrednia	10
Wniosek	10

Nasza odpowiedź będzie prawie zawsze brzmiała: “tak”. Jeśli potraktujesz te zasady poważnie i będziesz podążać za nimi do logicznego wniosku, możesz po prostu obudzić się i odkryć, że jesteś wolnościowym socjalistą. Ale nie bój się! Socjalizm nie jest jakimś utopijnym potokiem. Wolność jest możliwa. Przyznanie tego jest pierwszym krokiem rewolucji.

aby miejsce straciło znaczenie. Zamiast pokładać ufność w tych, którzy twierdzą, że reprezentują nas jako życzliwych władców (w tym społeczeństwie lub w następnym), powinniśmy uważać się za odpowiedzialnych za nasze własne wyzwolenie. Taka jest różnica między polityką reprezentatywną a akcją bezpośrednią.

Reprezentatywna polityka:

Reprezentatywna polityka wymaga, aby większość z nas zajęła miejsce z tyłu. Koncentrując się na wyborach polityków lub zbierając się za charyzmatycznymi przywódcami, oddajemy nasze przedstawicielstwo w zamian za obietnice. W praktyce to, czego poszukują nasi "przedstawiciele", to dostęp do władzy państwowej. Jest to niebezpieczne, ponieważ, jak wspomniano, państwa nie są neutralnymi instytucjami, lecz instrumentami rządów mniejszości. Państwa mogą (i powinny) zostać zreformowane w sposób, który poprawi ludzkie życie, ale historia polityki wyborczej pokazuje, że będzie ona demobilizować i tworzyć relacje zależności z ruchami społecznymi zamiast je wzmacniać. Jeśli chcemy transformacyjnych zmian, musimy walczyć o reformy, budując moc od dołu, a nie wzmacniając ją ponad nami.

Akcja bezpośrednia

Nie ma substytutu dla ludowej siły. Nie ma partii, ani charyzmatycznych przywódców. Akcja bezpośrednia oznacza walkę o samego siebie: zjednoczenie z innymi i zwalczanie opresji własną siłą, a nie poprzez jakąś trzecią stronę. Strajk jest doskonałym przykładem: pracownicy używają swojej wspólnej siły, aby po prostu przestać pracować, dopóki ich żądania nie zostaną spełnione. Jest to nie tylko bardziej bezpośredni i skuteczny sposób na zmianę, ale także transformujące działanie pracowników w przyszłość, w której mogliby kontrolować własne miejsce pracy. To samo dotyczy walk o ziemię, mieszkanie, edukację itp. Zmiany transformacyjne zachodzą, gdy zwykli ludzie odkrywają i wykorzystują swoją wspólną siłę.

Wniosek

Jeśli uczciwie spojrzymy na struktury i relacje wokół nas dzisiaj i zapytamy siebie: "czy to wszystko może być bardziej wolne, równe i demokratyczne?",

Wprowadzenie

Socjalizm jest znowu modnym hasłem. Według najnowszego sondażu 44% mileniów z USA "woli socjalizm od kapitalizmu", a nawet główni demokraci zaczynają nazywać siebie socjalistami. Jak to ujął jeden z nagłówków: "Socialism is hot again". Zawierając wszystko od Berniego Sandersa po stalinowską Rosję, niewiele słów ma tak różnorodne i sprzeczne znaczenia. Podobnie jak większość modnych słów, prawdziwe znaczenie socjalizmu zostało przesłonięte przez jego popularność.

Ale co właściwie oznacza socjalizm i jak wygląda w praktyce?

W swej istocie socjalizm jest ideą, że zasoby i instytucje w społeczeństwie powinny być zarządzane demokratycznie przez społeczeństwo jako całość. Podczas gdy w kapitalizmie władza ekonomiczna i polityczna koncentruje się w rękach bogatych, socjaliści walczą o społeczeństwo, w którym środki produkcji oraz dystrybucji dóbr i usług są ze sobą połączone dzięki demokratycznie zarządzanym miejscom pracy i wspólnotom.

Artykuł ten sprawi, że *Wolnościowy Socjalizm* będzie najbardziej dokładnym i konsekwentnym wcieleniem rdzennych zasad socjalistycznych. W istocie wolnościowy socjalizm jest polityką wolności i wspólnego samostanowienia, realizowaną poprzez rewolucyjną walkę z kapitalizmem, władzą państwową oraz przeciwko wszelkim formom ucisku społecznego.

Część 1: Wolność od Kapitalizmu

Socjalizm kontra Kapitalizm

Aby przetrwać w warunkach kapitalizmu, osoby pozbawione własności zmuszone są wynajmować się właścicielom nieruchomości i być wyzyskiwanym dla zysku. Ta relacja między "mieć" i "nie mieć" stanowi podstawę społeczeństwa kapitalistycznego – wyzysku klasowego. W takim społeczeństwie władza płynie bezpośrednio z relacji do własności, tzn. z pozycji klasowej. Podczas gdy garstka ludzi posiada i kontroluje społeczne instytucje, ogromna większość ludzi (*klasa robotnicza*) staje się bezsilna jako jednostki. Jak ujęła rewolucyjna działaczka socjalistyczna i aktywistka walcząca o prawa niepełnosprawnych Helen Keller: "*Nieliczni posiadają wiele, ponieważ posiadają środki utrzymania wszystkich*".

Praktycznie nic nie dzieje się w społeczeństwie kapitalistycznym, o ile nie przyniesie to zysku bogaczowi. Z samej swojej natury kapitalizm nie tylko

czepie korzyści z wyzysku klasowego i nierówności, ale także wymaga niekończącego się wzrostu i ekspansji gospodarki, czego skutkiem są wojny, kolonializm i zniszczenie przyrody. Nic nie powstrzyma korporacji w ich patologicznym dążeniu do zysku.

Socjaliści opowiadają się za “walką klasową”, w której ci z nas, bezsilni w kapitalizmie, organizują się, by przesunąć równowagę sił, dopóki instytucje społeczne nie zostaną objęte demokratyczną kontrolą, a klasy jako takie zostaną zniesione. W socjalistycznym społeczeństwie prywatny zysk zostałby wyeliminowany. Zamiast tego celem instytucji politycznych i gospodarczych byłoby zrównoważone zaspokajanie potrzeb i pragnień ludzi poprzez demokratyczne samorządne zarządzanie miejscami pracy i społecznościami. Jak głosi socjalistyczna maksyma: “Od każdego według ich zdolności, każdemu według potrzeb”.

Eliminując potrzebę posiadającej klasy zatrudniającej i nie posiadającej własności klasy zatrudnianej, miejsca pracy zamiast tego będą zarządzane wspólnie przez samych pracowników, zastępując tym samym prywatne firmy. Polityka publiczna byłaby planowana przez demokratyczne rady pracownicze, sfederalizowane z sąsiedztwem z zewnątrz, zastępujące scentralizowane państwo. W tym oryginalnym duchu definiujemy socjalizm jako ruch rewolucyjny dążący do społeczeństwa bezklasowego.

Socjalizm a socjaldemokracja

Wizja ta stanowi wyraźny kontrast nie tylko do tak zwanych “socjalistycznych” dyktatur w Rosji czy Chinach, ale także do krajów kapitalistycznych, takich jak Szwecja czy Norwegia, często określanymi jako “socjalistyczne”. Te społeczeństwa (zwane także “socjaldemokratycznymi”) posiadają taką samą dynamikę siły, jak każde inne państwo kapitalistyczne. Podczas gdy socjalizm domaga się wspólnej własności i demokracji bezpośredniej, “socjaldemokracje” utrzymują skoncentrowaną siłę ekonomiczną w rękach bogatych, z silnym rządem centralnym regulującym programy społeczne, pozostawiając w ten sposób niezmienną strukturę klasową społeczeństwa. W tym sensie autorzy opisywani przez samych siebie, tacy jak Bernie Sanders, byłiby bardziej odpowiednio określanymi jako “socjaldemokraci” lub “liberałowie”, ponieważ ich ostatecznym celem jest przeprowadzanie postępowych reform, aby uczynić życie w państwie kapitalistycznym bardziej znośnym. Takie reformy mogą poprawić warunki życia i pracy ludzi, ale podatki i tań-

Walka z uciskiem społecznym, takim jak rasizm, seksizm i transfobia, nie powinna być traktowana jako refleksja lub uwaga skierowana na “prawdziwe działanie” walki klasowej. Zamiast tego należy go rozumieć jako centralny i niezbędny cel dla jakiegokolwiek wolnościowego projektu socjalistycznego. Dzięki holistycznemu zrozumieniu ucisku widzimy, że jeśli walka klasowa oznacza walkę ludzi klasy robotniczej o wolność, wtedy nie może być walki klasowej bez walki queer, feministycznej walki, antyrasizmu i antykolonializmu. Wolnościowe społeczeństwo socjalistyczne z konieczności wymaga zakończenia wszelkiego ucisku społecznego, ponieważ prawdziwa wolność dla każdego wymaga godnego życia dla wszystkich. Albo jak to określa stare, rewolucyjne hasło Wobblych: “Krzywda wobec jednego jest krzywdą dla wszystkich”.

Władza a przywilej

Dla wolnościowych socjalistów kolektywna emancypacja wymaga również odniesienia się do podstawowych przyczyn ucisku. Manifestacje osobistego przywileju i kulturowej dyskryminacji należy rozumieć jako symptomy podstawowych struktur w społeczeństwie, które określają, kto ma władzę, a kto nie. Potężni (przeważnie bogaci biali mężczyźni) wykorzystali swoją kontrolę nad społecznymi instytucjami, aby kształtować dominującą kulturę na swój własny obraz i własne interesy. Tylko poprzez wspólną walkę i rewolucyjną transformację możemy fundamentalnie przekształcić te instytucje, aby służyły one wspólnym interesom.

Część 4: W praktyce: budowanie siły a przejmowanie władzy

Jak walczyć o socjalizm, nie wpadając w pułapki liberalizmu czy autorytaryzmu? Krótka odpowiedź: budując ludową siłę. Ludowa siła jest przeciwieństwem skoncentrowanej siły. Oznacza to budowanie samodzielnych ruchów społecznych niezależnych od „lewicy” instytucjonalnej która wygrywa bezsensowne reformy, jednocześnie kładąc podwaliny pod wyparcie się poza nie.

Pytanie, które musimy zadać sobie, nie polega na tym, kto powinien siedzieć na miejscu władzy, ale raczej w jaki sposób przenieść równowagę sił,

socjaliści zostali uwięzieni lub zabici w imię socjalizmu na długo przedtem, zanim Stalin w ogóle doszedł do władzy.

Awangarda w jej różnych formach (leninizm, trockizm, maoizm, itp.) Została uznana za model ideologiczny w XX wieku przez wielu, którym udało się przejąć władzę państwową. Niestety, ze względu na sukces modelu przy tworzeniu reżimów nazywających siebie “socjalistycznymi” (Rosja, Chiny, Kuba), ideologia awangardy stała się synonimem samego rewolucyjnego socjalizmu.

Rewolucje socjalizmu wolnościowego

Na szczęście nie wszystkie rewolucje socjalistyczne zostały przeprowadzone przez autorytarystów. Od hiszpańskiej rewolucji anarchistycznej, po powstanie Zapatystów i rewolucję w Rożawie w północnej Syrii, istnieją liczne przykłady ruchów reorganizujących społeczeństwo na socjalistycznych zasadach bez państwowości. Te ruchy, jak każde inne, nie są uniwersalnymi modelami do powielenia, ale przykładami, od których każdy z nas może nauczyć się ważnych lekcji oraz mogą one inspirować nas nadzieją na rewolucyjną alternatywę.

Część 3: Wolność od ucisku społecznego

Solidarność i kolektywna emancypacja

Dla wolnościowych socjalistów wszelkie walki przeciwko uciskowi muszą koniecznie wiązać się z szerszą walką o zbiorowe wyzwolenie. Społeczeństwo zakorzenione w samostanowieniu wymaga pełnej emancypacji wszystkich ludzi – nie tylko z wyzysku klasowego i władzy państwowej, ale także z wszelkich form ucisku społecznego, koniec i kropka.

Jako socjaliści uważamy, że skoncentrowana siła ekonomiczna i wyzysk klasowy są podstawą ucisku, z którym ludzie dziś walczą w czasach kapitalizmu. Ale jako wolnościowcy odrzucamy również pogląd, że samo “uspołecznienie środków produkcji” automatycznie stworzy wolne społeczeństwo. Zamiast tego wierzymy, że w każdym społeczeństwie, kapitalistycznym lub jakimkolwiek innym, ludzie pośród wszystkich dziedzin życia muszą bronić swoich praw przed wszelkimi formami dyskryminacji i ucisku.

sza opieka zdrowotna nie stanowią socjalizmu. Socjalizm jest rewolucyjnym wezwaniem do społeczeństwa bezklasowego.

Czy wolnościowy socjalizm nie jest oksymoronem?

W Stanach Zjednoczonych słowo “wolnościowiec” (podobnie zresztą w Polsce – przyp. red.) nabrało znaczenia przeciwnego niż na całym świecie. O dziwo, stało się synonimem poparcia ekstremalnego kapitalistycznego indywidualizmu, własności prywatnej i “praw” korporacji do “uwolnienia się” od publicznego nadzoru. Ale wolność dla potężnych nie jest wcale wolnością. Od początku swego istnienia libertarianizm był synonimem anarchizmu lub antyautorytaryzmu: przekonania, że relacje oparte na dominacji, hierarchii i wyzysku powinny zostać zniesione na rzecz wolności i samostanowienia. Dla anarchistów jednostka może być wolna tylko we wspólnocie równych sobie. Jak powiedział XIX-wieczny rosyjski anarchista Michaił Bakunin: *“Wolność polityczna bez równości ekonomicznej jest pozorem, oszustwem, kłamstwem”*. Nie powinno więc dziwić, że libertarianie zawsze byli socjalistami, ponieważ kapitalizm opiera się na dominacji klasowej. Choć możliwe zamieszanie jest zrozumiałe, wolnościowy socjalizm jest bardziej redukcją niż sprzecznością w kategoriach. Wolność i socjalizm są nieodłącznymi wartościami. Bez jednego, drugie traci sens. Wolnościowy Socjalizm oznacza po prostu “wolny socjalizm”. Jak ujął to anarchistyczny myśliciel Rudolf Rocker: *“Socjalizm będzie wolnościowy, albo nie będzie wcale”*.

Część 2: Wolność od władzy państwowej

Wolnościowy socjalizm a państwowy socjalizm

Historycznie istniały dwie ogólne tendencje w ruchach na rzecz socjalizmu, które możemy z grubsza opisać jako “z góry” i “z dołu”. Obie strony są oddane zniesieniu kapitalizmu, ale różnią się zasadniczo w swojej wizji przyszłego społeczeństwa i jego osiągnięcia. Kluczową różnicą między tymi tendencjami jest ich podejście do władzy państwowej. Podczas gdy państwowi socjaliści postrzegają państwo jako środek socjalizmu, wolnościowcy postrzegają go jako barierę.

Socjalizm od dołu:

Socjaliści wolnościowi od dawna twierdzili, że państwa (lub rządy) nie są neutralnymi instytucjami, lecz instrumentami rządów klasowych, utworzonymi w celu ochrony mniejszości rządzącej poprzez monopol na przemoc. Bez policji, więzień, zmilitaryzowanych granic i scentralizowanej kontroli politycznej państwo nie jest już państwem. Taka koncentracja władzy jest przeciwieństwem demokratycznego samo-zarządzania, a więc i socjalizmu.

Aby osiągnąć „wolny socjalizm”, ci z nas pozbawieni siły w ramach kapitalizmu muszą wzmocnić się poprzez organizowanie miejsca, w którym żyjemy, pracujemy i chodzimy do szkoły, tworząc ludowe organizacje (tj. związki zawodowe i szeregowe dla pracowników i najemców, zgromadzeń ludowych, masowych organizacji społecznych) i budować kolektywną siłę nie tylko po to, by przeciwstawić się narzuconym nam problemom, ale także by przejąć otaczające nas instytucje pod demokratyczną kontrolę. W końcu pracownicy mogą przejąć swoje stanowiska od szefów, lokatorzy mogą przejąć mieszkania od właścicieli, a społeczności tubylcze mogą ogłosić suwerenności nad skolonizowanym terytorium. Jeśli ruchy są dostatecznie zorganizowane i zjednoczone ze sobą, izolowane działania mogą przekształcić się w rewolucję społeczną, kładąc podwaliny pod nowe społeczeństwo, w którym rządy i korporacje zostały zastąpione przez skoordynowane kolektywy oparte na samorządności.

Takie struktury powinny opierać się na zasadzie *demokracji bezpośredniej*, w której ludzie bezpośrednio uczestniczą w decyzjach, które mają wpływ na ich życie. Zamiast po prostu wybierać własnych władców (a.k.a. „demokracja przedstawicielska”), demokracja bezpośrednia daje ludziom prawo do kolektywnego rządzenia sobą.

Świat jest złożony, a szczegóły zawsze zależą od okoliczności, ale nasze zasady przewodnie są bezkompromisowe: skoncentrowana władza we wszystkich jej postaciach musi zostać przewyższona na rzecz wolności, równości i demokracji bezpośredniej.

Socjalizm z góry:

Socjaliści państwowi przyjmują odmienny pogląd. Zamiast widzieć rewolucję jako falę transformacji od dołu, należy ją zamiast tego realizować z góry. Z tego punktu widzenia socjalizm jest rozumiany jako nauka, wymagająca profesjonalnej administracji. Rdzeń zawodowych rewolucjonistów („awangar-

da”) musi zatem przejąć kontrolę nad państwem kapitalistycznym w imieniu „mas” (poprzez środki wyborcze lub wojskowe) i administrować socjalizmem poprzez istniejące mechanizmy władzy. Zamiast przekształcać gospodarke pod kontrolę samorządów społecznych i pracowniczych, ziemia i przemysł są znacjonalizowane i poddane bezpośredniej kontroli państwa.

Rewolucja a zmiana reżimu

Nie ma skrótów do socjalizmu. Zastąpienie kapitalistycznej klasy rządzącej samozwańczą „socjalistyczną” klasą rządzącą nie jest rewolucją społeczną, lecz zamachem; zmianą reżimu. Socjalizm państwowy jest zatem sprzecznością w terminach, dokładniej określaną jako „kapitalizm państwowy”, ponieważ ludność powszechna jest nadal zmuszana do wynajmowania siebie szefowi (w tym przypadku wszechmocnemu państwu „socjalistycznemu”).

Jeśli rdzeniem socjalizmu jest kolektywne zarządzanie samym sobą, to socjalizm w postaci wymierzonej lufy nie może w ogóle być socjalizmem. Nawet sam Karol Marks powiedział: „Wyzwolenie klasy robotniczej musi być dziełem samych robotników”. Społeczeństwo, w którym władza płynie z dołu do góry, może być budowane tylko od dołu w górę. Dlatego każda próba narzucenia socjalizmu z góry będzie logicznie nieskuteczna w jego deklarowanym celu. W historii, gdy tylko mała grupa ludzi przyjmuje władzę państwową w imię socjalizmu, zamiast tworzyć społeczeństwo bezklasowe, państwo staje się coraz bardziej scentralizowane, co często powoduje, że społeczeństwo jest bardziej opresyjne niż to, które wcześniej zostało obalone.

Rosyjski przykład

„Awangardowa” ideologia państwowego socjalizmu została po raz pierwszy opracowana przez Władimira Lenina w czasie rewolucji rosyjskiej, a następnie wdrożona, gdy on i partia bolszewicka przejęły kontrolę nad państwem w 1917 roku. Podczas gdy prawdziwa rewolucja socjalistyczna rzeczywiście ogarnęła kraj, szybko została obalona przez nowe „socjalistyczne” państwo. Nowo utworzone demokratyczne rady robotnicze (*soviety*) i komuny – fundamenty rewolucji socjalistycznej – zostały zdemontowane przez bolszewików i poddane bezpośredniej kontroli państwa. Podczas gdy rosyjscy robotnicy domagali się „Wszelkiej władzy w ręce rad!”, Lenin upierał się, że „rewolucja wymaga (...) aby masy bez wątpienia były posłuszne woli przywódców”. Niezliczeni